

Nota: “ë” è appena percettibile, quasi non si pronuncia; “š” si legge sce di scena.

INFERNO canto I° (tradotto da Ugo D’Ugo)

A mmiézë du passà dë la vita nostra
më rëtrüavë pë nu voščë scurë
ca la via bbona avëa përdutë.
Ah! A dicë cumm’eva è cosa tošta
štu voščë salvaggë, a pënzarcë sulë më rëvé la paura!
Tant’è mariéntë ca pochë dë cchiù è la morta,
ma pë trattà du bënë chë truavë,
vë parlë d’autë cosë chë vëdivë.
I’ nën saccë buonë cumm’entravë
pë quantë štëa ‘nsunnëlitë,
ca la via bbona avëa përduta.
Ma po, quann’arrëvavë a pëdë dë nu cullëttë,
laddò funiva chella vallëttë
chë m’avëa ignutë u corë dë paura,
guardai pë l’aria e vëdivë lë spallë so’
vëštité già da lë raggë du pianetë
chë mmëna la genta pë lë štradë.
Allora la paura zë calmattë pochë
da quannnë fortë ‘mpiëttë m’eva entrata,
facennëmë passà brutta nuttata.
E cumm’a quillë, che pë fforzë, affannatë,
è sciutë da u marë ‘ncopp’a la réna
e zë gira a rëvérë l’onna ‘nguijatata,
accusì l’anëma mija ch’ancora scappava,
zë gëratte a rëvérë la štrada fatta,
che mai lasciattë scampë a perzona viva.
Dopë ch’avivë pusatë u cuorpë štanchë,
rëpigliaië la vija pë la spiaggia deserta,
a modë che u pëdë fermë sempë cchiù vaššë štëa.
E ecchëtë , quashë all’inizië dë la sagliuta,
na lonza leggiëra e svelta assaië,
che dë pilë a macchië éva ‘mmantata,
e ‘nzë luavë da la višta mija;
anzë, zë parattë ‘nnanzë ‘mpëdënnëmë u camminë,
ca i štëa pë rëturnarm’arrëtë, cchiù dë na vota.
U tiempë éva appena matina
e u sole z’auzavë chë chëllë štellë
chë štëanë chë issë quannë l’Amorë dë Dijë
smuvettë pë primë chëllë cosë bellë:
sì, ca më facëa spërà buonë a causa
dë chella fiera da la pella bella.
l’ora du tiempë e dë ‘lla bella štaggiona.;
ma nën tantë ca nën më mëttëssë paura
la višta, quannë m’apparettë nu leonë.
Quištë parëa ca më mënissë contrë
chë la capa àuzata e arrajatë ‘e famë
cummë së purë l’aria tënëssë paura;
e dë na lupa, tutta rënsëcchita

che a tanta gentë avèa fattë chiagnë.
Chešta më mëttëttë tantë d'apprenzionë
pë la paura ch'asciva dall'uocchië suo'
ca i' përdivë u sensë dë la sagliuta.
E cumm'a quillë che kë voglia accatta,
e arriva u tiempë chë lë fa perdë tuttë,
e zë rattrišta e chiagnë pë përdënza so',
accusì më facëa la beštia senza darmë pacë,
ca vënennëmë 'ncontrë a pochë a pochë
më rëmannavë arrëtë, laddo' u solë è zittë.
Mentr'ijë prëcëpëtavë abbaššë,
nnant'all'uocchie mi' apparëttë
chi pë tanta tiempë rëmanettë zitte.
Quannë vëdivë a quissë rend'a 'llu desertë
" Pietà dë më " allucaì a issë,
" chiunque šié tu , o ombra, o omë vérë! "
M'arrëspunnëttë: " 'Nso' omë, omë già so' štatë
e lë parientë mijë évënë lumbardë,
Mantuanë pë patria tutt'e ddu'.
Nascivë sott'a Giulië, quannë issë eva viecchië
e vëvivë a Roma, sott'a u buon Augustë,
a tiempë dë lë Ddijë fauzë e busciardë.
Pueta évë, e cantaië dë quillë buonë
figlië d'Anchisë che mënëttë da Troia
dopë che u superbë Ilion fu bruciatë.
Ma tu, pëcché rëvié qua mmiezë a 'stu 'mbèrnë?
Pëcché nën saglië la bella muntagna
ch'è principië e causa dë tanta gioia?".
" Ma scié tu quillë Virgilië e chella surgenta
ch'allaga dë parolë nu larghë sciumë?"
arrespunnivë a issë calannë la frontë pë' 'bbrëogna.
" Oh dëll'autë puëtë unorë e lumë
m'avvalë u tanta študië e tant'amorë
che m'ha fattë cërcà u libré tuë.
Tu scié u maestrë mijë e mijë autorë:
tu šié sulë quillë e a te pigliajë
u stilë bellë che m'ha datë unorë.
Virë la beštia pë' la quala i' më gëraië
Aiutëmë da essa, famoso saggio,
ca essa më fa trëmà manë e puzë".
" A te cummiënë fa n'autë viaggë!"
Rëspunnëttë dopë che më vëdëttë chiagnë,
" së vuo' campà qua a 'stu luoghë salëvaggë:
ca chësta beštia pë la quala tu allucchë
nn' lassa fa passà nisciunë pë la sua via,
ma tantë ch'u 'mpiccë ca l'accidë;
malamëntë e cattiva è pë natura,
ca 'nzë sazia maië 'ntuttë
e dopë magnatë te' cchiù famë 'e prima.
So' assaië lë beštië che z'assumiglia
e cchiù sarannë fin'a quannë nnë vënarrà quillë

che la farà schiattà e murì 'e dulatorë.
 Quissë 'nzë magnarà terra e metallë,
 ma sapienza, amorë e vërtù
 e u paese suo' sarà tra Feltrë e Feltrë.
 Dë chella umëla Italia sarà salutë,
 pë essa murëttë la vergëna Camilla.
 Eurialë e Turnë e Nisë dë feruta,
 quištë la sëcutarà da ogni villa
 fin'a quannë l'avrà rëmëssa ènt'u 'mbèrnë
 lladdo' la mmiria la sbijattë.
 Pëcchëssë i', p'u bbënë tuë pënzë e raggionë
 ca tu vié kë mme, e ijë të guidë
 e të tirë forë da 'stu poštë èternë,
 addo' sëntarraië allucchë adduluratë
 che priëghënë e ciërchënë na seconda morta. (vv.118)
 E là vëdarraië chillë che so' cuntiëntë
 dent'u fuochë, pëcché spërënë dë vënì
 quannë che z'arriva a la beata gentë
 a la qualë, dopë se tu vuo' saglì,
 anëma sarà a chi cchiù dë me è dégnë
 ca a essa i' po' të laššë e më në torn'arrëtë,
 pëcché quill'Imperator che llà 'ncoppë regna
 a causa ca më rëbbëllaie a la sua léggia,
 nën vo' che a u paesë suo', pë me zë entra.
 A ogni partë cummanna e là regna;
 là è la cëttà sua e l'"alto seggio";
 oh, fëlicë quillë che là élëggë!"
 E ijë a issë: "Pueta,, i' t'addummannë
 pë quillë Ddijë che tu nën canuscištë,
 pëcché ijë nn'acchiappë 'stu malë e pëggë
 chë tu më minë laddo' mo m'ha dittë
 'ccusì ch'i' vërë la Porta dë Sante Piétrë
 e chillë che tu faië tantë trištë."
 Allora z'abbiattë e i' lë ivë appriëssë. (vv.132)

[INFERNO tradotto in campobassano \(ugodugo.it\)](http://ugodugo.it)